

SEFİLE (1886)

HALİT ZİYA UŞAKLIĞİL (1868 – 1945)

Hakkında

Yazar Halit Ziya Uşaklıgil, 1868 yılında İstanbul'da dünyaya gözlerini açtı. Tanzimat sonrası Türk edebiyatının en önemli kırılma noktalarından birini temsil etti. İzmir'de başladığı yazı hayatına İstanbul'a dönerek devam etti ve edebiyat dünyasında derin izler bıraktı. Servet-i Fünûn topluluğunun kurucu ve en yetkin düzyazı temsilcisi olarak kabul gördü. Yazı hayatı boyunca Servet-i Fünûn dergisi başta olmak üzere *Hizmet*, *Tercüman-ı Hakikat* gazeteleri ve *Mehasin*, *Hazine-i Evrak*, *Nevruz* gibi dergilerde yazdı. Edebi kariyerinde roman, öykü, tiyatro, anı, mensur şiir, deneme gibi pek çok farklı türde eser kaleme aldı. Özellikle roman türünün Türk edebiyatında Batılı anlamda yetkinleşmesini sağlayan usta bir isim oldu. Sanat anlayışında "sanat sanat içindir" ilkesine sıkı sıkıya bağlı kaldı. Eserlerinde toplumsal meselelerden ziyade bireysel temaları, iç dünyaları ve kırık hayatları işledi. Aşk, hayal-hakikat çatışması, yalnızlık ve düş kırıklığı metinlerinin merkezinde yer aldı. Realizm ve natüralizm akımlarının etkisiyle realist gözlem gücünü eserlerine başarıyla yansıttı. Kahramanlarını ruhsal derinlikleriyle ele alarak güçlü karakter analizleri ortaya koydu. *Aşk-ı Memnu* ve *Mai ve Siyah* gibi yapıtlarıyla Türk romanının teknik açıdan olgunlaşmasını sağladı. 1945 yılında İstanbul'da hayata gözlerini yuman yazar, modern Türk romancılığının temellerini atan isim oldu.

Roman Halit Ziya Uşaklıgil'in kaleme almış ve *Hizmet* gazetesinde tefrika edilmiş ilk romanı olan *Sefile*, yazarın dünya görüşünü ve sanatsal anlayışını yansıtan ilk kalem tecrübesidir. Servet-i Fünûn edebiyatının öncü romancılarından olan Halit Ziya kaleme almış olduğu eserde Mazlume adlı kimsesiz bir kızın başından geçen trajik olayları anlatır. Her ne kadar bireysel bir trajedinin anlatıldığı bir eser gibi görünse de romanda topluma yönelik çok ağır eleştiriler de yer almaktadır. İktisadi, siyasi ve toplumsal olarak değişen toplumda insanların yaşadığı çürüme gerçekçi bir üslupla verilir. Balzacvari bir gerçekçilikle romanın başkarakteri mutlu sona kavuşmaz, onu trajik bir son bekler. Toplamda kırk beş bölümden eserde her bölüm numaralarla başlıklandırılmıştır. Anlatı İstanbul'un belirli semtleri ve mahallelerinde geçer: Vezneciler, Çamlıca, Yeni Camii, Beyazıt Meydanı, Emirgan, Aksaray vb. Olaylar iki yıllık bir zaman diliminde gerçekleşir.

Arka Plan Halit Ziya Uşaklıgil'in ilk romanı *Sefile*, arkadaşlarıyla birlikte İzmir'de çıkardığı *Hizmet* gazetesinde tefrika edilmiştir. Recaizade Mahmut Ekrem'in tavsiyesi üzerine İstanbul'a gönderilen roman Encümen-i Teftiş ve Muayene tarafından "Şerair-i İslamiyeye mugareti" nedeniyle yayımlanmasına izin verilmemiştir. İlk defa 1982 yılında Kemal Kahraman tarafından tez olarak hazırlanmış romanın metni su yüzüne çıkar. Özgür yayınları tarafından 2006 Ekim'inde ilk defa kitap olarak basılır. Roman Halit Ziya'nın ilk realist-natüralist denemelerinden biridir.

Özet

Tek gelir kaynağını dikiş dikerek elde eden annesiyle birlikte yoksul bir hayat yaşayan Mazlume oldukça mutludur. Babasının kim olduğunu merak etse de onun hakkında hiçbir bilgi edinemez. Dolayısıyla babasına dair hayallerinde bir imgeden başka hiçbir şey yoktur. Mazlume henüz küçük bir çocukken Besime yaşadığı ağır nevrozizm nedeniyle hastalanıp yaşamını yitirir. Bir süre ev sahibi Rahime'yle birlikte yaşayan Mazlume onun da ölümüyle birlikte sokakta yaşamaya mahkûm olur. Ancak Mihriban Mazlume'yi sokakta bulup evine alır. Mazlume sokakta yaşamaktan kurtulduğu için oldukça mutlu olsa da evin diğer sakini İkbâl'in bir hayat kadını olduğunu ve evin genel ev gibi kullanıldığını öğrendiğinde büyük bir hayal kırıklığı yaşar. Kandırılıp kullanıldığını düşünerek hem Mihriban hem de İkbâl'e karşı büyük bir öfke duyar. Eve gelip giden İhsan'ı gözlemler. Okuduğu kitaplardan da etkilenen Mazlume İhsan'a ilgi duyar. Onu rüyalarında görür. İkbâl'in hastalanıp yatağa düşmesi üzerine İhsan Mazlume'ye ilgi duymaya başlar. Çamlıca'daki bir köşke taşındıktan sonra İhsan Mazlume'ye tecavüz eder. Bu olaya şahit olmuş olan İkbâl üzüntüden yaşamını yitirir. Mazlume'yle İhsan birlikte yaşamaya başlar. Ancak İhsan'ın annesi de hasta yatağına düşer ve bir süre sonra ölür. Sevdığı kadınların ölümünden kendini sorumlu tutan İhsan alkolik olur ve Mazlume'ye kötü davranır. İhsan Mazlume'nin gururunu incitir ve ona kötü davranır. Karnındaki çocuğun kendine

ait olduğunu kabul etmez. Bunun üzerine Mazlume evi terk eder ve genel eve düşer. Genel evde çalıştığı dönemlerde düşük yapar. Ardından hastalanan Mazlume genel evden kaçıp sokağa düşer. Mihriban onu bulur ve eski viraneye yerleştirir. Ölüm döşeğinde olan Mazlume, kendisini ziyarete gelmiş olan İhsan'ı öldürür. Ardından kendisi de ölür.

Kişiler

<i>Mazlume</i>	Anlatının başkarakteri kimsesizdir. Hizmetçi olarak çalışırken hayat kadını olur.
<i>Rahime</i>	Mazlume ile annesi Besime'nin kaldığı evin sahibidir.
<i>Mihriban</i>	İkbal'in annesidir. Mazlume'yi evine alır. Hayat kadınıdır.
<i>İkbal</i>	Mihriban'ın kızıdır. Hayat kadınıdır.
<i>İhsan</i>	Kalemde devlet memurudur. İkbal'le birlikte olduktan sonra Mazlume'yle birlikte olur.
<i>Besime</i>	Mazlume'nin annesidir.
<i>Kalyopi</i>	Ahmet Mithat'ın roman karakterlerinden biridir.
<i>Ali Efendi</i>	İkbal'in ilk eşidir.

Anlatıda yer alan diğer karakterlerin isimleri şunlardır: İhsan'ın annesi, genel evin hanımı vd.

Detaylı Olay Örgüsü

Mihriban Hanım'ın Mazlume'yi Sokakta Bulup Evine Alması Üzerinde paçavralar olan ve ayakları çamurlanmış olan kız yerde gözlerini yere dikmiş halde oturmaktadır. Onu fark eden kadın onun durumunu görür ve buna karşı tepkisiz kalmaz. Kadın küçük kızın yanına yaklaşır ve onu bu sefaletten kurtartmak istediğini söyler. Kadın kızın yalan söylemiş olabileceğini, aslında kızın annesi ve babası olabileceğini düşünür. Ancak kız kadına öfkeli bir bakış atar. Gururu incinmiştir. İhtiyar kadın dilenci görünümlü kızı evine götürme konusunda ısrar eder. Ona kendi kızı gibi bakacağını söyler. Evde onu bir kız kardeşin beklediğini ve onu çok seveceğini söyler. Sıcak bir yuvaya kavuşacağını ve soğuktan kurtulacağını söyler. İkili arasındaki bu diyalog Sultan Beyazıt Camii'nin önünde bir aralık ayında geçer.

Mazlume Mihriban'ın Teklifini Kabul Etmekte Tereddüt Eder İhtiyar kadının şemsiyesinden süzülen yağmur damlaları Mazlume'nin feracesini ıslatmaktadır. Mazlume, kendine yardım eli uzatan kadının teklifini kabul etmekte neden tereddüt ettiğini düşünür. Kendisine yapılan teklif onu mutlu etse de içten içe bir tehlike olduğunu hisseder. İçinden bir ses teklifi kabul etmemesini söyler. Bir sürelik tereddüdün ardından Mazlume kadının teklifini kabul eder.

Birlikte Eve Gitmeleri – İki Kadının Üzerindeki Erkek Gözleri Mazlume ihtiyar kadının teklifini kabul etmesinin ardından onun peşine düşer. Birlikte Beyazıt Meydanı'nı geçerler. Mihriban Hanım Şehzadebaşı civarında oturmaktadır. Eve doğru giderken arabalar son süratle onların yanından geçer. Ancak Mazlume nereye gittiğini bilmeden yanından geçen arabaları hüznü bir halde izler. Ayakları çok üşüdüğünden Mazlume bir süre durmak zorunda kalır. Ancak Mihriban Hanım kiraathanedeki bakışlardan rahatsız olur. Zira kiraathanedekiler bir hanımın dilenci bir kızla ne işi olabileceğini merakla öğrenmek isterler. Eve varıldığında Mazlume kendini içeri atar. Yere serilen Mazlume üzüntüden gözyaşlarına hâkim olamaz.

Eve Varılması ve Mazlume'nin İkbal'le Tanışması Viranca bir ev anlatıcı tarafından betimlenir. Ev iki katlıdır ve büyükçe bir bahçesi vardır. Yaşlılıktan dolayı merdiven çıkmakta zorluk çeken Mihriban Hanım alt katta kalmaktadır. Üst katta ise kızı İkbal kalmaktadır. Mihriban Hanım hiç vakit kaybetmeden Mazlume'yi İkbal'le tanıştırmak ister. Merdivenden aşağı inen İkbal'in gözleri uykuludur. Mazlume'yi gördüğünde şaşırır. Mihriban Hanım İkbal'e ev işi yapmakta artık zorlandığını ve Mazlume'nin kendisine yardım edeceğini söyler. Ancak İkbal Mihriban Hanım'ın takatsizlikten ve yorgunluktan ne zaman bahsettiğini hatırlamakta zorlanır.

Mazlume'nin Eve Yerleşmesi ve Evde Uyurken Gördüğü İlk Rüya Çamura Düşmesi Mazlume eve hizmetçi olarak alındığını öğrenince şaşırır. Ancak evde boş durmayacağını da düşününce bu durumu hızlıca kabullenir. İkbal ona yaşını ve adını sorar. Mazlume İkbal'e 13-14 yaşlarında olması gerektiğini anlatır. Mazlume'ye yukarı çıkması ve ayaklarını yıkaması söylenir. Ardından Mazlume'nin oldukça yorgun olduğu görülür ve ona bir yatak verilir. Yatağa yatan Mazlume on sekiz saat kadar uyur. Fazlasıyla yorulmuştur. Uyku sırasında rüya görür. Rüyasında gökten çamur içine düşmüş olduğunu görür.

Mazlume'nin Merhum Annesinin Zorlu Hayatını Düşünüp Üzülmesi

İki kişi olduklarından annesiyle, ihtiyar bir kadının üç odadan ibaret olan evinin bir odasında yaşamışlardır. Mazlume o küçük odada annesiyle geçirdiği zamanları hatırladıkça gözyaşlarına boğulur. Annesinin bakımından ve himayesinden mahrum kaldığını hatırladıkça kahrolur. Annesini altı yaşındayken kaybetmiş olduğundan onunla geçirdiği zamanları hatırlamakta zorlanır. Annesinin sabahdan akşama kadar dikiş diktiğini, kendisinin onu seyrettiğini hatırlar. Annesinin çektiği acılar kendi çektiklerinden daha fazla hüznü verir.

Mazlume Babasını Hiç Tanıyamamıştır. Onu Hayallerinde Yaşatmıştır.

Zaman zaman annesinin dikiş dikmesine yardım eden Mazlume bir gün babasına ne olduğunu sorar. Adeta bir sinir buhranı geçiren anne kızına babasına ne olduğunu anlatmakta zorlanır. Mazlume bir yaşındayken onun ölmüş olduğunu söyler. Anne eşinin ölümünden dolayı büyük üzüntü yaşamaktadır. Eşinin ölümüyle birlikte zorluklarla geçen bir hayata mahkûm olmuşlardır. Annesini üzmek istemeyen Mazlume bir daha babasına dair soru sormamıştır. Ancak onun nasıl biri olduğunu hep hayal etmiştir. Daha sonra annesini de kaybeden Mazlume tek başına kalmıştır.

Mazlume'nin Annesi Histeriye Yakalanır ve Hayatını Yitirir

Mazlume annesinin hastalıklı haline, uzun süren uykularına ve yataktan çıkmakta zorlanmasına alışmıştır. Ancak bir gün dikiş dikerken Besime Hanım fenalaşır. Kalbinin fırlayacakmış gibi çarptığını hisseder. Ev sahibi Rahime Hanım kızı gibi sevdiği Besime Hanım'a yardım etmek ister. Besime Hanım'ın histeriye kapıldığı öğrenilir. Bir kış gününde annesini hasta ve dehşete kapılmış bir halde gören Mazlume oldukça üzülür. Mazlume annesinin başından ayrılmaz. Ancak Rahime Hanım sabah ikilinin yanına geldiğinde Mazlume'yi Besime Hanım'ın cansız bedeni üzerine kapanmış halde bulur.

Mazlume'nin Kimsesiz Kalması

Annesinin ölümünün ardından Mazlume'yle Rahime Hanım ilgilenmiştir. Mazlume anne baba sevgisinden çok erken yaşta mahrum kalmıştır. Rahime Hanım Mazlume'yi öz kızı gibi sevse de Mazlume gerçek bir annenin sevgisinden mahrum kalır. Birkaç yıl sonra Rahime Hanım'ın da vefat etmesinin ardından Mazlume kimsesiz kalır. Tanıdıklarında birkaç gün misafir kalsa da hiçbir yerde kalıcı olamaz. Zira ona hiçbir tanıdığını kalıcı olarak kalmasını teklif etmez. Kendisi de daha uzun süre kalmayı rica etmez. Ardından Mazlume kendini Beyazıt Camii taraflarında bulur ve ne yapacağını bilememektedir.

Mazlume'nin Sokağa Düşmesi

Sokaklarda yaşamaya başlayan Mazlume bir hasır üzerinde uyur. Açlık ve sefaletten bitap düşmüş olan Mazlume bu felaketlerin başına neden gelmiş olduğunu sorgular. Kışın en soğuk günleri evsiz kalmış olan Mazlume talihsizliğine sitem eder. Kendini bir fırının önünde bulan Mazlume günlerdir bir şey yemediğini hatırlar. Fırındaki ekmekleri uzun süre seyrederek. Daha sonra biri tarafından eline para koyulduğunu fark eden Mazlume fırıncıya parayı atıp ekmek alır. Hızlıca oradan uzaklaşıp evi bildiği hasıra gider. Gözyaşları içinde ekmeği yemeye başlar.

Mazlume'nin İkbâl'le Kaynaşması ve Henüz On Yedi Yaşında Adlı Kitabı Okuması

Yeni evindeki ilk gününde Mazlume İkbâl'in odasına gider. Onun odasının oldukça düzenli olduğunu ve bir makyaj masasının olduğunu fark eder. İkbâl Mazlume'ye yakınlık gösterir. Ona hayatını nasıl yaşamak istediğini sorar. Ancak Mazlume bu sorunun yanıtını daha önce hiç düşünmemiştir. İkbâl Mazlume'ye, benim gibi yaşayacağına öl daha iyi, dercesine bir bakış atar. Mazlume ev işlerinde Mihriban Hanım'a yardım eder. Aradan günler geçer. İkbâl dışarıya hiç çıkmadığından Mazlume de dışarı çıkamaz. Mihriban Hanım'la dışarı çıkmak istemez. İkbâl'le Mazlume zaman içinde yakınlaşır. İkbâl Mazlume'ye Ahmet Mithat Efendi'nin *Henüz On Yedi Yaşında* adlı eserini okur. Bu eserden çok etkilenen, daha önce hiç tatmadığı duyguların tadını alan Mazlume kitabı ödünc alır. Mazlume İkbâl'in başka kitaplarını da ödünc alıp okur.

Mazlume'nin İhsan'la İkbâl'i Baş Başıyken Görmesi, Fuhuş Evine Düştüğünü Anlaması

Bir gün eve bir adam gelir. Mazlume adamı ilk defa görür. Adam İkbâl'in odasına gelir. Kapının önünde ikili konuşur. Mazlume ikilinin neler konuştuğunu anlamakta zorlanır. Ancak odadan ayrılması gerektiğini düşünerek kendi odasına gider. Mazlume adamın kim olabileceğini düşünür. Bir akraba olduğu ihtimali üzerinde durur. Ancak daha sonra erkek bir akrabanın İkbâl'in odasında bulunmasını ve bu saatte gelmiş olmasını yadırgar. Mazlume her ne kadar olaylara ve durumlara masum düşüncelerle yaklaşıp da neler olup bittiğini anlar. Mazlume İkbâl'in fuhuş yaptığını ve odada o erkekle birlikte olduğunu düşünür. Bir fuhuş evine düştüğünü anlayan Mazlume kendine ve evdekilere kızar. Böyle bir evde kalmaktansa yeniden sokaklarda yaşamayı tercih eder. Kendini kirlenmiş ve kandırılmış hisseder.

İkbal'in Mazlume'ye Kendisinin Bir Hayat Kadını Olduğunu İtiraf Eder Adam evden çıkıp gittikten sonra Mazlume İkbal'in odasına girer. Neler olup bittiğini öğrenmek, gerçeklerle yüzleşmek ister. İkbal yatakta yarı çıplak halde yatmaktadır. Az önce bu odada İkbal'in bir erkekle fuhuş yaptığını düşünen Mazlume öfkelenir. Kendini kandırılmış ve tuzağa düşürülmüş hisseder. Daha sonra İkbal Mazlume'ye durumu anlatır. Bir hayat kadını olduğunu ve fuhuş yaptığını itiraf eder. Bu duruma nasıl düştüğünü detaylıca anlatır.

Mihriban Hanım Eşi Vefat Ettikten Sonra Fuhuş Yapmaya Başlamıştır İkbal babası tarafından çok sevilmiştir. Annesi onun odalıklarından biridir. Babası tarafından ne kadar sevilmişse annesi tarafından da o kadar örselenmiştir. Babası öldükten sonra konaktaki mutlu hayat sona ermiştir. Mihriban Hanım başka erkeklerle düşüp kalkmaya başlamış ve eşinden kalan serveti zamanla harcadı ve bitirmiştir. Annesinin başka erkeklerle zevk için birlikte olduğunu, babasının hatırasına saygı gösterilmediğini gören İkbal annesi tarafından kilit altında tutulur. Aşka, sevgiye ve şefkate inanan İkbal on beş yaşlarında Ali Efendi adında yaşlı bir adamla evlendirilir.

Sevmediği Bir Adamla Evlendirilen İkbal'in Kendi Eşinden ve Annesinden İntikam Almış Olması Onunla evlenmesinin tek sebebi maddi imkansızlıklardır. Düğün yapılmadan İkbal Ali Efendi'nin eski eşiyle yaşadığı eve getirilir. O günden sonra İkbal Ali Efendi ve Mihriban Hanım'dan intikam almak ve şehvet duygusunu tatmin etmek için başka erkeklerle birlikte olur. Ali Efendi'ye çok kötü davranır. Sırf zevk ve intikam için fuhuş yapar. Ali Efendi'nin ölüm döşeğinde olduğu gece bile biriyle birlikte olur. Ancak İkbal artık tamamen para kazanmak için fuhuş yapar. Zira ele geçen servet tüketilmiştir. Artık aşka, evliliğe ve sevgiye inanmayan İkbal, birlikte olduğu erkeklerden şehvet de duymamaktadır. Mazlume birlikte yaşadığı insanların bu kadar kötü olabilmesine şaşırır. İkbal'in odası artık ona bir mezar kadar korkunç görülür.

Mazlume'nin Kendini İkilden Soyutlamaya Çalışması Bahar mevsiminin sıcaklığı ve güneş ışıkları Mazlume'nin odasını doldurur. Penceresinden dışarıyı seyreden Mazlume geçmişi ve son zamanlarda yaşadıklarını düşünür. Bir fuhuş evine kapatıldığını hisseden ve bundan dolayı sürekli olarak öfkelenip kriz geçiren Mazlume Mihriban Hanım'dan ve İkbal'den mümkün olduğunca uzak durmaya çalışır. Mihriban Hanım zaman içinde Mazlume'ye kızmaya ve onu hiçbir iş yapmamakla itham etmeye başlar. Ancak Mazlume gayet rahat ve kendinden emin bir şekilde onun bu söylemlerine kulak asmaz. Mümkün olduğunca ikiliyi görmemeye çalışır ve odasında kitap okur.

İkbal'in Histeri Yaşamaları ve Mazlume'nin Rüyasında Biriyle Öpüştüğünü Görmesi Aradan geçen kısa bir sürenin ardından Mazlume ikiliyle istemsizce de olsa yeniden iletişime geçer. Mazlume İkbal'in sürekli odasında olduğunu ve değil evden odasından bile günlerce dışarı çıkmadığını söyler. Onun hastalığının ve ruh halinin düzelebilmesi için dışarı çıkması gerektiğini ve başka insanlarla iletişim kurması gerektiğini söyler. Ancak Mihriban Hanım İkbal'in hep böyle bir kız olduğunu ve insanlarla iletişim kurmayı sevmediğini söyler. Bir süre sonra İhsan'ın aşağıya indiği görülür. İhsan'la Mazlume göz göze gelirler. Ancak İhsan hiçbir şey söylemeden evden ayrılır. Uyuduğunda rüya gören Mazlume sabahleyin dudaklarında bir busenin hissiyle uyanır.

İhsan'ın İkbal'le Tanışması ve İlk Kez Onunla Birlikte Olması Kalemelerden birinde memur olarak çalışan İhsan babasının ölümünün ardından annesiyle birlikte yaşamaya başlamıştır. Mihriban Hanım varsılların konaklarına girip çıkmaya devam etmektedir. Zira konak sahibi varsıllar çevrede olup bitenlerden Mihriban Hanım gibi kadınlar sayesinde haberdar olurlar. Mihriban Hanım'ın evine girdiği kişilerden biri de İhsan Bey'dir. İhsan Bey Beyazıt taraflarında Mihriban Hanım'a rast gelir. Onun yanında gördüğü İkbal'den ziyadesiyle etkilenir ve onu sorup soruşturur. Mihriban Hanım İhsan Bey'e İkbal'den hoşlanıp hoşlanmadığını sorar. Başlangıçta kadının sorusunu tuhaf bulan İhsan daha sonra İkbal'in fuhuş yaptığını anlar. İhsan ücret karşılığında İkbal'le birlikte olur. Ancak yaptığı şeyden daha sonra pişman olur.

İhsan'ın İkbal'e Aşık Olması Aradan on beş gün geçer. İhsan Bey Mihriban Hanım'ın evine bir daha gitmemiş ve annesine de onunla bir daha görüşmemesini tembihlemiştir. Bir gün kalemenden arkadaşlarıyla birlikte meydanda gezinen İhsan Bey İkbal'e rastlar. İkbal ona küçümseyici gözlerle bakar ve şemsiyesiyle yaptığı bir hareketle onun gururu incitir. Daha sonra Mihriban Hanım'ın evine giden İhsan Bey hiç vakit kaybetmeden İkbal'in odasına gelir. İkili büyük bir tartışmaya tutuşacak gibi görünse de İhsan Bey İkbal'e olan aşkını itiraf eder. Zira daha sonra Mazlume İkbal'e fuhuş yaptığını ve bunun kötü bir hayat biçimi olduğunu söylediğinde İkbal Mazlume'ye İhsan Bey'e âşık olduğunu itiraf eder.

İhsan'la İkbâl'in Birlikte Yaşamaya Başlaması

Ardından İkbâl ile İhsan Bey düzenli olarak görüşmeye başlar. Mihriban Hanım İhsan Bey'in heyecanının ve hevesinin zaman içinde azalacağını sansa da İhsan Bey'in ziyaretlerinin sayısı her geçen gün artar. Ancak İkbâl bir hayat kadınıdır ve İhsan Bey'le birlikte olması mümkün değildir. Zira toplumsal normlar ve bireysel beklentiler birbiriyle çatışır. Annesine ve topluma karşı çıkan İhsan Bey Mihriban Hanım'ın evine sürekli gelmeye başlar. İkbâl İhsan Bey'in adeta kapatması olur ve resmi nikah olmadan evli gibi yaşarlar. Haliç taraflarına gidip denizi seyrederken derin düşüncelere dalan İhsan Bey İkbâl'le bir konağa taşınmaya karar verir. Onunla bir konağa yerleşerek şehirden ve toplumdan uzaklaşacaktır. Böylece istedikleri hayatı yaşayabileceklerdir. Ancak İkbâl İhsan Bey'e bakması ve rızasını alması gerektiği bir annesi olduğunu hatırlatır. Annesi İhsan Bey'i İkbâl'le birlikte olduğu için zaten dışlamıştır. Annesinin evinden tamamen ayrılması durumunda İhsan Bey tamamen reddedilecektir.

İhsan'ın Mazlume'ye İlgî Duymaya Başlaması

Bütün engellere ve olumsuzluklara rağmen ikili birlikte yaşamaya devam eder. İhsan Bey sürekli olarak evdedir ve İkbâl'in yanından ayrılmamaktadır. Evde yaşayan Mazlume'nin geçmişi kısaca değinilir. Mazlume ev ahalisine görünmemek ve onlarla karşılaşmamak için elinden geleni yapar. Bir gün İhsan Bey pencereden dışarı bakarken evin küçük bahçesinde çiçeklerle oynayan Mazlume'yi izler. Karanlık bir odaya kendini hapsetmiş hasta İkbâl'e karşın Mazlume oldukça renkli ve hayat dolu görünür. İhsan Bey Mazlume'nin sarı saçlarından, gençliğinden ve tazeliğinden etkilenir. Her ne kadar onu düşünmemeye çalışsa da sürekli olarak onu düşünmektedir.

Mazlume'nin İkbâl'i Kiskanması ve Ev Ahalisinden Nefret Etmesi

İkbâl'in odasından öfke ve hiddetle çıkan Mazlume onun neden İhsan'ı sevdiğini söylediğini merak eder. Mazlume İkbâl'in İhsan'ı sevdiğine inanır. Ancak onun daha önce kendisi ve İhsan'la olan ilişkisi hakkında yalan söylemiş olduğunu anlar. Mazlume İkbâl'in İhsan'ı nasıl sevebildiğini düşünür. Yeniden kendi kabuğuna çekilir ve pencere kenarında kitap okurken bir yandan da bunları düşünür. İkili arasındaki ilişkiyi anlamaya ve kendisiyle Mihriban Hanım'ın bu ilişkideki yerini anlamaya çalışır. Ancak mevcut durumu kabullenmekte zorlanan Mazlume birlikte yaşadığı insanlardan her geçen gün daha fazla nefret etmeye başlar.

İkbâl'in Hastalığının Ağırlaşması

İkbâl'in hastalığı ağırlaşmıştır. Onun hekim tarafından muayene edilmesi şarttır. Ancak İkbâl'le yaşadığı ilişkinin ve birlikteliğin başkaları tarafından duyulmasını ve haberin yayılmasını istemeyen İhsan, en yakın arkadaşlarından birini İkbâl'i muayene etmesi için getirir. Hekim ikili arasındaki ilişkiye dair bilgi edinmek istese de İhsan İkbâl'i kapatması yaptığını söylemekten utanır. İkbâl'in sayıklamalarını ve mevcut fiziksel durumunu inceleyen hekim İhsan'la görüşür. Hekim arkadaşı İhsan'a İkbâl'in histeri krizi geçirdiğini ve kendisine iyi bakılmaması durumunda hayatını kaybedebileceğini söyler.

Ailenin Bir Köşke Taşınması

Bunun üzerine aile Çamlıca'daki bir köşke taşınır. Köşk tam olarak İhsan'ın hayal ettiği gibidir. Etrafı tamamen ağaçlarla çevrilidir ve pencereden ucsuz bucaksız bir kır manzarası görünmektedir. Arzuladığı münzevi aşkı yaşayabileceği en iyi ortamlardan biridir. Aradan iki ay geçer. İkbâl her ne kadar iyileşme belirtileri gösterse de yeniden fenalaşır ve gün geçtikçe durumu kötüleşir.

İhsan'ın Mazlume'ye Karşı Beslediği Duyguların Yoğunlaşması

Onun hastalıklı halinden ve ölüm kokan odasından bunalmış olan İhsan teselli ve kendini rahatlatmak için şeyler aramaya başlar. Köşke taşındığından beri aile üyeleriyle görüşmemek için yalnız başına vakit geçiren Mazlume'yi pencereden bakarken bahçede çiçek toplarken görür. Onun genç, canlı ve renkli görüntüsü İhsan'a huzur verir. İhsan Mazlume'yi her gördüğünde heyecanlanmaya başlar. Her ne kadar duygularına hâkim olmaya çalışsa da ona karşı yoğun bir arzu beslemeye başlar. Bahçede vakit geçiren Mazlume'yi gizlice seyretmeye devam eder.

İhsan'ın Mazlume'ye Tecavüz Etmesi ve Bu Olaya Şahit Olan İkbâl'in Ölmesi

Bir gün arzularına hâkim olamayan İhsan bahçeye iner. Bahçedeki bitkilerle oynayan Mazlume'ye yaklaşır. İkili arasında hiçbir yakınlık ve iletişim olmamasına rağmen İhsan Mazlume'nin karşısına çıkar. İhsan Mazlume'ye onu arzuladığını ve kendine hâkim olamadığını söyler. Mazlume İhsan'ı ihanetle itham eder ancak İhsan Mazlume'nin üstüne atılır ve ona tecavüz eder. Mazlume her ne kadar İhsan'a engel olmak istese de bir süre sonra ona karşı koymayı bırakır. Yarım saat sonra utanç ve pişmanlık içinde köşke giren İhsan İkbâl'i karşısında bulur. Can havliyle ayaklanmış olan İkbâl İhsan'a küçümseyici bakışlar attıktan sonra yere yığılıp can verir.

İhsan'ın Teselliyi Mazlume'de Araması ve Birlikte Bir Yalıya Taşınmaları

İkbal'in ölümüne rağmen Mihriban Hanım köşkte kalmaya devam eder. Çamlıca köşkünden henüz ayrılmamışlardır. Aradan birkaç gün geçer. İhsan Mazlume'nin karşısına çıkıp ona olan aşkını itiraf eder. Ancak Mazlume İkbal'in neler yaşadığını hatırlar. İhsan İkbal'e de aynı şeyleri söylemiş ve daha sonra ona ihanet etmiştir. Buna rağmen Mazlume İhsan'a karşı koyma gücünü kendinde bulamaz. Kendini onun kollarına bırakır. Emirgan'daki bir yalıya taşınırlar.

İhsan'ın Annesinin Ölüm Döşeğinde Olması

Mazlume'yle İhsan bir süredir birlikte Emirgan'daki yalıda birlikte yaşamaktadırlar. Mihriban Hanım da onlarla beraber yaşamaktadır. Mazlume geçmişte yaşananları tamamen unutmamış olsa da zaman içinde İhsan'a tamamen aşkla bağlanmıştır. Ancak bir gün İhsan'a bir mektup teslim edilir. Annesi ölüm döşeğindedir. Daha önce İhsan'ın annesini ve onun durumunu hiç düşünmemiş olan Mazlume onun durumunu anlamaya çalışır. Oğlu tarafından terk edilmiş ve ihanete uğramış olan annenin yaşadığı öfkeyi ve hayal kırıklığını düşünür. İhsan annesini görme konusunda tereddüt eder. Ancak Mazlume'nin ona gitmesi gerektiğini söylemesi üzerine İhsan annesini görmeye gider.,

Anne Oğlunun İhanetini ve Vefasızlığını Yüzüne Vurur

Eve gelip annesinin hasta odasına girdiğinde İhsan annesi tarafından öfkeyle karşılaşır. Anne oğlunun uzun süre sabırla geri dönmelerini beklemiştir. Birlikte olduğu kadınların kötülüğünü ve kendisinin ne kadar kötü bir tercih yaptığını anlayıp annesinin yanına döneceğinden oldukça emindir. Ancak İhsan annesinin yanına ancak hasta yatağında geri dönmüştür. Vefasızlığı ve ihaneti karşısında şaşkına dönmüş olan anne oğlunu asla affetmeyeceğini ve onun bir hain olduğunu söyler. Ölmek üzereyken onu görmek istemediğini söyler ve son isteği olarak ondan gitmesini ister. İhsan annesinin evini gözyaşları içinde terk eder.

İhsan'ın Alkolik Olması ve Rüyalarında İkbal'i Sayıklaması

Amaçsızca etrafta gezinen İhsan kendini izbe bir meyhanede bulur. Teselliyi alkolde arar ve körkütük sarhoş olana kadar içki içer. Yalıya döndüğünde yatağa yatar ve İkbal'in adını sayıklamaya başlar. Bu duruma kendi gözleriyle tanıklık eden Mazlume hem üzülür hem de büyük bir öfke patlaması yaşar. Zira İhsan'ın neden hâlâ İkbal'in adını sayıkladığını sorgular. Hâlâ ona âşık olduğuna ve onu unutamadığına kanaat getirir. Kendini kullanılmış, kandırılmış ve kirletilmiş hissedenden Mazlume büyük bir öfke yaşasa da bunu dışa vuramaz. Zira her şeye rağmen İhsan'ı sevmektedir, onun sevgisine muhtaçtır ve eski hayatına da geri dönmek istememektedir. İhsan'ın durumu her geçen gün kötüleşir. Mazlume'ye iyi davranırsa da eve sarhoş geldiği ve İkbal'i sayıkladığı günlerin sayısı artar. En sonunda kendine hâkim olamayan Mazlume İhsan'a kendisini öldürmek mi istediğini sorar. Çevresindeki en yakın kadınlar tarafından katil ve hain olmakla suçlandığını fark eden İhsan neden bu duruma düştüğünü sorgular.

Mazlume'nin İhsan Bey Tarafından Yok Sayılması ve Değersizleştirilmesi

İhsan Bey sarhoş bir halde eve geri dönmüş ve uyumuştur. Onun yanına uzanmış olan Mazlume'ye derin düşüncelere dalıp kendini sorgular. Eşi tarafından yok sayılması ve kendisine kötü davranılması onu her geçen gün daha fazla zehirler. Manevi olarak derin bir bunalım yaşayan Mazlume hiçbir çözüm yolu bulamaz. Mazlume İhsan Bey'in içmesine ve eve gece geç saatte gelmesine engel olmaya çalışsa da bunu başaramaz. Sürekli olarak olumsuzluklarla karşılaşır.

Endişeye Kapılan Mazlume'nin Derdini Mihriban Hanım'a Anlatması

Bir gece İhsan Bey'i yanında bulamayan Mazlume çılgına döner. Evin içinde dönüp dolaşmaya başlayan Mazlume konuşacak birini arar. Yalıya taşındıkları günden beri Mihriban adeta bir gölge gibi yaşamaktadır. Bundan dolayı Mazlume onunla konuşmaktan çekinir. Ancak bir gün Mihriban Mazlume'ye sorununun ne olduğunu sorar. Zira Mihriban onu oldukça üzgün, hatta kederli görmektedir. Duygusal bir boşalma yaşayan Mazlume hislerini dile getirir. Çaresizliği her halinden hissedilir.

Mazlume'nin İhsan Bey'le Yüzleşmesi ve İhsan Bey'in Ona Tokat Atması

Karşılıksız sevgisiyle fedakârlığı sürekli küçümsenen ve hakarete maruz kalan Mazlume bir gün İhsan Bey'le tartışır. İhsan Bey Mazlume'ye kendini iyi hissetmediğini söyler. Mazlume İhsan Bey'e yeterince içki içmediği için kendini kötü hissediyor olabileceğini söyler. Zira Mazlume'ye göre İhsan Bey acılarını içki içerek hafifletir ve bu yolla kendini uyuşturur. Mazlume'nin alaycı üslubuna ve cüretine öfkelenen İhsan Bey ona tokat atar. Mazlume İhsan Bey'e bir ders vermek ister.

Mazlume'nin Misillemesi ve İhsan Bey'in Mazlume'yi kaybetmekten Korkması

Bir gün eve yine geç vakitte sarhoş halde gelen İhsan Bey Mazlume'yi evde bulamaz. Büyük bir tedirginlik ve endişe yaşayan İhsan Bey'in içine kurt düşer. Odanın içinde heyecanla dönmeye başlar. Sürekli olarak

camdan dışarı bakıp Mazlume'nin gelip gelmediğini kontrol eder. En sonunda Mazlume eve geldiğinde onun nerede olduğunu sorgular. Mazlume İhsan Bey'e kendini eve kapatmaktan ve sürekli olarak onu beklemekten bıktığını söyler. Gösterdiği sevgi ve fedakârlık karşılığında hakarettten başka bir şey görmemiştir. İhsan Bey Mazlume'yi başka erkeklerle yatıp kalkmakla itham eder. Ona başkasıyla birlikte olup olmadığını sorar. Mazlume bu soruyu yanıtsız bırakır. Mazlume'yi kaybetmekten ve gördüğü ilgiyi yitirmekten korkan İhsan Bey onu ne kadar çok sevdiğini söyler ve kendine çekidüzen vereceğine söz verir.

İkili Arasındaki Soğuk Yakınlık

Artık Mazlume'yle İhsan Bey birlikte vakit geçirmektedirler. Ancak birbirleriyle çok az iletişim kurarlar. Hatta neredeyse hiç konuşmazlar. İhsan Bey Mazlume'nin başka biriyle birlikte olmasından ve terk edilmekten oldukça korkar. Mazlume de İhsan Bey'in bu durumunun farkındadır. İhsan Bey Mazlume'nin başka biriyle olduğundan neredeyse emindir. Mazlume İhsan Bey'e başka biriyle birlikte olduğunu söylemeye korkar. Bundan dolayı bu konuda sessiz kalmayı, hiçbir şey söylememeyi tercih eder.

İhsan Mazlume'nin Karnındaki Çocuğun Başkasından Olduğunu Düşünür

Bir gün Mazlume İhsan Bey'in yanına gelip ona gebe olduğu müjdesini verir. Ancak İhsan Bey çocuğun kendisinden olduğuna inanmaz ve Mazlume'yi fahişelikle itham eder. Çocuğun kendisinden olduğunu hiçbir şekilde kabul etmez. İhsan Bey tek suçunun fahişelere âşık olmak ve onlara düzgün bir hayat sunmak olduğunu söyler. Mazlume İhsan Bey'in ithamlarından dolayı oldukça öfkelenir. Ona hakaretler eder ve Mihriban'la birlikte evden ayrılır.

Evi Terk Eden Mazlume'nin Genel Eve Düşmesi

Evden ayrılan Mazlume bir genelevde çalışmaya başlar. İşini nefret ederek yapar. Kendini İkbâl'le kıyaslar. Genelevdeki diğer kadınlarla olan ilişkisinden bahseder. Onların müşterilerin yanında başka, kendi aralarında da başka davrandıklarını söyler. Mazlume fahişelikten nefret eder ancak kendinden istenen şeyleri de elinden geldiğince yapmaya çalışır.

Mazlume'nin Hayat Kadınlığını Kabul Edememesi

Gündüzleri uyandığında yatağın bir köşesine oturup derin düşüncelere dalan Mazlume, kendini ve yaşadığı hayatı sorgular. Sabahları şaşkınlık içinde uyanır. Birlikte aynı yatakta uyandığı adamların kim olduğunu anlamakta zorluk çeker. Onlarla aynı yatağı paylaşmaya hiçbir anlam veremez. Hayatını idame ettirebilmek için kirletilmemesi gereken kutsal bir tapınak olarak gördüğü bedenini aynada utanç içinde izler. Hiç istememesine rağmen çok kıymet verdiği bedenini bir araç haline getirerek erkeklerin zevkine sunar. Erkeklerin zevk alabilmesi için onların yaptığı her şeye tahammül eder. Oldukça zor olsa da zaman içinde yaptığı işi kanıksar.

Mazlume'nin Düşük Yapması

Bir gün Mihriban Hanım Mazlume'nin odasına gelir ve ona hazırlanmasını söyler. Mihriban Hanım Mazlume'ye kendisini tatmin edecek bir erkeğin evine gideceklerini söyler. Mazlume söz konusu adamın evinde birkaç gün kalır. Ardından başka erkeklerin evine de gider. Mazlume'ye hayata devam etme gücü veren tek şey karnındaki çocuktur. Ancak bir gün karnında şiddetli bir ağrı hisseden Mazlume yattığı yatak kanlar içinde kalır. Ona yaşama gücü veren tek şeyi korkunç bir şekilde kaybeder.

Sinirsel Bunalımı Her Geçen Gün Derinleşen Mazlume'nin Genel Evden Kaçması

Erkekler tarafından bir mal ve köle muamelesi gören Mazlume bu şekilde yaşamaya daha fazla devam etmek istemez ve isyan eder. Müşterilere karşı gelmeye ve zorluk çıkarmaya başlar. Ancak müşteriler onun isyanlarına ve taşkınlıklarına asla aldırmaz. Zira onu kimse ciddiye almaz. Müşterilerin gözünde Mazlume'ye yapılan her şey mubahtır. Her geçen gün daha fazla hastalanmaya başlamış olan Mazlume hasta yatağına düşer. Bir sabah yatağında olmadığı, kaçıp gitmiş olduğu fark edilir.

Mazlume'nin Yeniden Sokağa Düşmesi ve Mihriban Hanım Tarafından Viraneye Yerleştirilmesi

Bir gece çarşafa bürünerek kendini sokağa atmış olan Mazlume Mihriban Hanım'la ilk kez karşılaştığı ve onun teklifini kabul ettiği camiye gider. Sokakta yalnız başına amaçsızca dolanan kadınlara toplumda hoş gözle bakılmadığından erkekler tarafından rahatsız edilir. Bazı erkekler onu tanır ve onunla birlikte olmayı teklif eder. Sokakta kaldığı dönemde de Mazlume yaşamını idame etmek için erkeklere bedenini satar. Mazlume'nin hastalığının ciddi boyutlara ulaştığı zamanlarda Mihriban Hanım onu bulur. Onun haline acıyan Mihriban Hanım onu bir viraneye yerleştirir.

Mazlume İhsan Bey'den Onu Öldürerek İntikam Alır ve Kendisi de Ölü

Bir zamanlar keyifle izlediği vücudu sapsarı olmuştur. Fuhşun izleri bütün vücudunu kaplamıştır. Mazlume öksürmeye

başlar. Boğazına kanın dolduğunu hisseder. Mihriban Hanım'ın viranede olmadığı bir gece Mazlume İhsan Bey'in geldiğini fark eder. Mazlume İhsan Bey'in ellerini bütün gücüyle tutar ve onu asla bırakmaz. Onun adını sayıklar. Başına gelen felaketlerin tek sorumlusu olarak gördüğü İhsan Bey'den intikam almak için bütün gücüyle boğazını ısırmaya başlar. İhsan Bey'in boğazı paramparça olur ve kanlar içinde yere yığılır. Hemen adından kan kusan Mazlume de yere yığılır. İhsan'ın adını sayıklayarak hayata gözlerini yumar.

Kişi İncelemesi

Mazlume (İçe Dönük/Yumuşak Başlı-Antagonist/Sorumsuz/Duygusal Dengesiz/Deneyime Açık)

Anlatının başkarakteri olan Mazlume babasını hiç tanıyamamıştır. Bundan dolayı Mazlume zihninde babasıyla ilgili bir imaj yaratır ve sürekli olarak onu düşünür. Annesi ailenin geçimini dikiş dikerek sağlamaktadır. Ancak Besime de Mazlume çok küçükken yaşamını yitirir. Mazlume'ye bir süre ev sahibi bakar. Ancak onun da yaşamını yitirmesi üzerine Mazlume sokağa düşer. Sokakta oldukça zor şartlar altında yaşamını idame ettirmeye çalışır. Mazlume'yi sokakta bulan Mihriban onu evine götürmeyi teklif eder. Mazlume'nin burnuna kötü kokular gelse de teklifi kabul eder. Mihriban'ın evine yerleşen Mazlume başına kötü şeyler geleceğini hisseder. Bir süre sonra aslında bir genel eve düştüğünü anlayan Mazlume içine kapanır. Kendini kitaplara verip derin düşüncelere dalar. Okuduğu kitaplardan da etkilenerek İkbâl'le görüşen İhsan'ı ilgi duyar. Rüyalarında onu görmeye başlar. Öfke ve kıskançlık içinde İhsan'la İkbâl'in ilişkisini uzaktan izler. İkbâl'in ölmesi üzerine kendisine tecavüz etmiş olan İhsan'la birlikte olur. Sevmeye ve sevmeye aç olan Mazlume İhsan'a bağlanır. Ancak İhsan ona çok kötü davranır. En sonunda İhsan, gebe kalan Mazlume'nin karnındaki çocuğun kendisine ait olduğunu kabul etmez. Bu hakaret karşısında Mazlume evi terk eder. Genel evde çalışır. Genel evde çalıştığı her gün kendini fiziksel ve psikolojik olarak tüketir. En sonunda düşük yaparak tek yaşam amacını kaybeder. Başına gelen felaketlerin sorumlusu olarak gördüğü İhsan'ı öldürerek intikamını alır.

Hüzünlü Kayıplar ve acılarla dolu hayatı boyunca Mazlume hiç mutlu olamaz. Sürekli olarak çeşitli zorluklarla mücadele etmek zorunda kalır. Sevdiklerini kaybeder. Trajik hayatı ona derin bir üzüntü verir: "Fakat artık ayakta durmaya gücü kalmamış olduğundan avlunun taşları üzerine yıkılarak o zamana kadar tuttuğu gözyaşlarını salıverdi. Zavallı Mazlume hüngür hüngür ağlıyordu!.." (Uşaklıgil 2020, 3).

Erdemli Yaşadığı bütün zorluklara rağmen Mazlume başkalarına kötülük etmekten ve ahlaksız olarak gördüğü işler yapmaktan kaçınır. Hayatın bütün zorluklarına rağmen saflığını ve erdemini korumaya çalışır: "Mazlume paçavralar altında erdemli bir kalp taşırdı, mezara gömdüğü annesinin hatırası kalbinde yaşıyordu" (Uşaklıgil 2020, 7).

Sitemkâr Babasını hiç tanıyamamış olan Mazlume çok küçük yaşlarda annesini de kaybedip sokağa düşer. Sokaktaki hayat ona çok ağır gelir. Bundan dolayı zaman zaman isyan duygusuyla dolup kaderine sitem eder: "On üç yaşında bir çocuğa babasızlık, annesizlik gibi büyük bir bedbahtlık yeterli değil mi ki Mazlume'yi himaye edecek bir merhamet sahibi bulunmuyor" (Uşaklıgil 2020, 14).

Öfkeli Kendisine iyilik yapıldığını sanarak Mihriban'ın teklifini kabul edip eve geldikten bir süre sonra gerçeklerle yüzleşmeye başlar. Mihriban'la İkbâl'in başka erkeklerle yatarak geçimlerini sağladıklarını öğrenir. Bir genel eve düştüğünü anlayan Mazlume çok öfkelenir: "Hayır, hayır, oturmayacak; gidecek, karlar içinde yatacak, çamurlarda sürünecek, bir parça ekmek için alçalacak; sefalette, sıkıntının kucağında can verecek, fakat bu evde oturmayacak; mezardaki annesine "Mazlume! Ne yaptın?" dedirtmeyecek" (Uşaklıgil 2020, 21).

Histerik Gördükleri, duydukları, okudukları ve yaşadıklarından psikolojik oacıdan fazlasıyla etkilenen Mazlume histeri belirtileri gösterir. Uykularında sürekli olarak rüya ya da kâbus görür. Aşırı duyguları bilinçaltına kadar işler: "Mazlume sabahleyin dudakları üzerine ateşli bir busenin baskısını hissederek uyandı. Bu buse, bir kâbustan artakalandı" (Uşaklıgil 2020, 38).

Duygusal Dengesiz Mihriban'ın evinde kaldığı ve İkbâl'le İhsan'ın tuhaf ilişkisine tanıklık ettiği süre boyunca Mazlume'nin duygusal dengesizliği şiddetlenir. Duygu yoğunluğu ve sıklığı onu fiziksel olarak da etkilemeye başlar: "Bakışları birbiriyle tesadüf ettiği zaman Mazlume'nin gözleri şiddetli seğirmelerle indi, fakat bir yıldırım hızıyla geçen şu bakış Mazlume'yi lüzumundan fazla

duygulandırmıştı. O duygulanmanın şiddetindendir ki genç adam az bir tereddüitten sonra yoluna devam ederek önünden geçtiği zaman kızcağızın kalbi her zamankinden fazla vuruyordu” (Uşaklıgil 2020, 42).

Âşık Kısa hayatı boyunca sevmeye ve seilmeye hep muhtaç olmuş olan Mazlume İhsan’ın ilgisi karşısında kendini ona teslim eder. İhsan’a derinden bağlanır: “Mazlume ise İhsan Bey’in esiri olmuştu. Genç adamı büyük bir tutkuyla seviyordu” (Uşaklıgil 2020, 78).

Mazlum Kimsesiz, güçsüz ve korumasız olan Mazlume hayatına giren her yabancı tarafından ötekileştirilir. Horlanır, kullanılır, aldatılır, kandırılır ve ihanete uğrar. Bir hayat kadını olduğunda her türlü hakarete ve aşağılamaya maruz kalır. Bir kadın olmasının neden olduğu dezavantajlar ve nüfuzlu biri olmaması nedeniyle sürekli darbe alır: “O zaman Mazlume titrerdi. Hakkını ayaklar altına alırcasına İhsan’ın hayallerini işgal eden bu kadına öfkelenirdi. Kendisini zapt etmek, hislerini bastırmak için hastanın yanında asabi kadınlara has sancılarla kıvranırdı” (Uşaklıgil 2020, 86).

İkbal (İçe Dönük/Antagonist-Yumuşak Başlı/Sorumsuz/Duygusal Dengesiz/Deneyime Açık)

Mihriban’ın kızı olan İkbal genç yaşlarda babasını yitirmiştir. Babasını yitirdikten sonra annesi sürekli olarak başka erkeklerle birlikte olmuştur. Babasından kalan serveti anne başka erkeklerle harcayarak tüketmiştir. Geçimini sağlamak zorunda kalan anne para karşılığında erkeklerle yatmaya başlamıştır. Gerçek aşkın ve şehvetin tadına varmak isteyen İkbal genç yaşlarda sevmeyi bir adamla parası için evlendirilmiştir. İkbal Ali Efendi’ye kötü davranır ve ondan intikam almak için sürekli olarak başka erkeklerle cinsel ilişkiye girer. Aşkın tadına varamasa da şehvetin tadını fazlasıyla alır. İlerleyen zamanlarda yaşadığı ilişkilerden şehvet duymamaya başlar. Ali Efendi’nin ölmesi ve onun servetini tüketmeleri üzerine İkbal annesinin işini devralır. Para karşılığında erkeklerle yatmaya başlar. İkbal okumayı sever. Gerçek aşka hâlâ inanmak ister. İhsan’ın ilgisine karşılık verir ve ona âşık olduğunu söyler. Ancak yaşam tarzı İkbal’i hem psikolojik ve hem de fizyolojik olarak tüketmiştir. Hasta yatağına düşen İkbal, kendisine gösterilen ilgiye rağmen bir türlü iyileşemez. En sonunda İhsan’ın Mazlume’ye tecavüz ettiğini gördüğünde yaşamını yitirir.

Depresif Mazlume’yle birçok ortak yönü olan İkbal hayal ettiği gibi bir hayat yaşayamamıştır. Çok genç yaşlarda dönemin ahlaki normlarınca uygun görünmeyen bir yoldan para kazanmak zorunda kalmış olan İkbal her geçen gün psikolojik ve fizyolojik olarak kendini tüketir: “Bu bakış “Benim gibi yaşayacaksın hiç yaşama” demek istiyordu” (Uşaklıgil 2020, 16).

Dostane İkbal, evlerinde yaşamaya başlayan Mazlume’yi ötekileştirmez. Ona yakınlık gösterir. Ona bir kız kardeş gibi davranmak ister. “İkbal Hanım’la aralarındaki ilişki dostluk ilişkisi şeklini almıştı. Gündüzleri Mazlume işini bitirdiği zaman bir araya gelirler, karşı karşıya oturup hem iş işlerler, hem konuşurlardı” (Uşaklıgil 2020, 17).

Dürüst İkbal Mazlume’ye kendi hayatıyla ilgili gerçekleri bütün çıplaklığıyla anlatır. Mazlume’ye gerçekleri söylemekten çekinmez: “Kendimi sana gerçek vaziyetimle göstermek isterim. Senin “kardeş” diye isimlendirdiğin İkbal; adi, sefil bir fahişedir” (Uşaklıgil 2020, 22).

Bunalımlı Hayatının akışı hiç hayal ettiği gibi olmamış olan İkbal derin bir hayal kırıklığı yaşamaktadır. Beklentileri, arzuları ve istekleri hiç gerçekleşmemiştir. Yanlış bir hayat yaşamış olan İkbal her geçen gün hayattan daha fazla kopar: “Yaşamaktan o kadar öğreniyordum ki en tatlı hayaller bile kederden başka bir şeye mesken olmaya alışmayan kalbimi teselli etmezdi” (Uşaklıgil 2020, 26-27).

Öfkeli Kendisini oldukça kötü bir hayata sürüklemiş olan annesine karşı çok öfkeli. Yalnızca annesine karşı değil, insanlara karşı genel olarak tepkilidir. Bundan dolayı evden dışarı çıkmamak bir yana odasından bile zar zor dışarı çıkar: “Evvla Mihriban’ın tantanalı hayatında geçirdiğim zamanlarla sonrasında birileriyle görüşmekten tamamen mahrum geçen hayatım kalbimde çirkin çirkin kederler, fena fena hisler uyandırmıştı. Artık ulvi duygulardan soyutlanmış, insanlık mertebesinde hayvanlık seviyesine inmişim” (Uşaklıgil 2020, 27-28).

Sorumsuz İkbal hayatıyla ilgili aldığı önemli kararlarda dahi düşünmekten acizdir. Hayatından memnun değildir ancak memnun olmadığı şeyleri değiştirmek için hiçbir eylemde bulunmaz. Hayata dair her şeyi küçümsediğinden sürekli olarak başarısız ve mutsuz olur: “Biraz düşünmek zahmetine

katlanmasaydım evliliğin nasıl mühim, hayati bir mesele olduğunu anlardım; lakin ben hiçbir şeye ehemmiyet vermemek, her şeyi küçümseyen gözlerle görmek gibi delice fikirlere düşmüştüm” (Uşaklıgil 2020, 41).

İzole Yaşadığı hayattan utanır ve tiksindir. Bundan dolayı hem kendini hem de çevresindeki diğer insanları suçlar. Kendini odasına hapseder ve mümkün olduğunca kimseyle iletişim kurak istemez: “Gerçekten, İkbâl’in iki üç gün odasından çıkmadığı olurdu” (Uşaklıgil 2020, 40).

Âşık Ali Efendi’yle olan evliliği sırasında sırf intikam ve şehvet duygusuyla başka erkeklerle birlikte olmuş, daha sonrasında da para karşılığında erkeklerle yatmaya başlamış olan İkbâl âşık olabileceğini hiç düşünmemiştir. Ancak İhsan’a âşık olmuştur: “ – Evet seviyorum. Kalbimde aşka kabiliyet kalmadığını sanmamın aksine çılgıncasına seviyorum. Ortaya ilk çıktığı andan beri baskı altına alınan, zalimce zapt olunan hislerimin olanca kuvvetiyle seviyorum” (Uşaklıgil 2020, 45).

İhsan Bey (Dışa Dönük/Antagonist/Sorumsuz/Duygusal Dengesiz/Deneyime Açık-Kapalı)

Anlatının önemli karakterlerinden biri olan İhsan bir kalemde memur olarak görev yapmaktadır. Annesiyle birlikte yaşayan İhsan Mihriban’ın yanında gördüğü İkbâl’den etkilenir ve onunla birlikte olmak ister. Başlangıçta İkbâl’le para karşılığında birlikte olur. Daha sonra uzun süre onu görmez. Ancak İkbâl’in kendisine soğuk davranmasının ardından İhsan ona âşık olduğunu itiraf eder ve onunla birlikte yaşamaya başlar. İhsan annesini ve toplumu karşısına alarak İkbâl’i kapatması yapar. Sağlığını yitiren İkbâl’in tedavisi için Çamlıca’daki bir köşke taşınırlar. Ancak İkbâl’in hastalığından bunalmış olan İhsan duygularına yenik düşüp şehvet duyduğu Mazlume’ye tecavüz eder. Bu olay üzerine İkbâl ölür. Bir süre sonra İhsan Mazlume’ye aşkını ilan eder ve ikili birlikte yaşamaya başlar. İhsan’ annesinin ölüm döşeğinde olduğu haber iletilir. Annesini görmeye giden İhsan ihanet ve vefasızlıkla suçlanır. Annesi İhsan’a hakkını helal etmez ve ölüm döşeğindeyken onu görmek istemediğini söyler. Anne oğlunun geri döneceği günü umutla beklemiştir. Bu olayın üzerine İhsan teselliye alkolde bulur ve alkolik olur. Her geçen gün Mazlume’den uzaklaşır. Uykularında İkbâl’in adını sayıklar. Ondan özür diler. Mazlume’nin karnındaki çocuğun kendisine ait olduğunu kabul etmez. Mazlume’nin evi terk etmesine göz yumar. En sonunda ölüm döşeğinde olan Mazlume’yi görmeye gittiğinde onun tarafından öldürülür.

Meraklı İlk kez Vezneciler Caddesi’nde Mihriban Hanım’ın yanında gördüğü İkbâl’i takıntı haline getirir. Onun kim olduğunu merak eder ve onu tanımak ister: “İhsan Bey, Vezneciler Caddesi’ni geçmeye başladığı zaman Mihriban Hanım’ın yanında bulunan genç, güzel hanımın kim olabileceğini düşündü” (Uşaklıgil 2020, 47).

Pişman Para karşılığında İkbâl’le birlikte olmaya karar verip onun karşısına çıktığında almış olduğu bu karardan kısa bir süreliğine pişman olur. Daha sonra almış olduğu bu karardan hayatı boyunca pişman olacaktır: “İlk defa olarak bir fahişenin karşısında bulunmak vicdanını şiddetle sıkıyordu. Hiç tanımadığı bir âleme attığı şu ilk adım kendisini ürküttü, derin bir uçuruma düşüyorum zannetti” (Uşaklıgil 2020, 49).

Öfkeli Yakınındaki kadınlar tarafından aşağılanmak, küçük görülmek onun öfkelenmesine neden olur: “Fikirlerinde o derece karmaşa vardı ki meseleyi son derece büyüttü. Hedefi olduğu aşağılayıcı bakışı bir hançer darbesi kadar etkili buldu. Bir karşılıktaki bulunmak, ağır bir hakaret etmek zihninde bir saplantıya dönüşmüştü” (Uşaklıgil 2020, 51).

Âşık İhsan Bey İkbâl’e âşık olur. Onunla birlikte olabilmek için annesini ve bütün toplumu karşısına alır. İkbâl’le birlikte olmak ve onunla yaşamak ister. Ancak İkbâl’in hasta olması ve Mazlume’nin hayatlarına girmeleriyle durum değişir: “Bu tarihten itibaren şiddetli, doludizgin bir aşk başladı. İhsan Bey artık İkbâl’in esiri olmuştu. Evvelki vicdan azapları, pişmanlık duyguları yerini yalnız bir fikre bırakmıştı: İkbâl’i sevmek, ölünceye kadar sevmek!” (Uşaklıgil 2020, 54).

Bunalımlı İçine düşmüş olduğu olumsuz durum İhsan Bey’in derin düşüncelere dalmasına ve hayatını kökten değiştirecek karar almasına neden olur: “İhsan Bey durmadı. Köprü üzerinde ilerlemeye başladı. Bir hayli yürümüşü ki birdenbire yönünü değiştirerek parmaklığa yaklaştı, kollarını dayayarak denizi seyretmeye başladı. Gözleri, hayale dalmış bir şekilde karanlıklar içinde yuvarlanan deniz yüzeyinin heybetli manzarasını dolaştı. Küçük küçük dalgalar Köprü’ye çarptıkça hazin ahenkler oluştuyordu” (Uşaklıgil 2020, 60).

Korkan Ölüm onun İkbâl'den tiksınmesine, nefret etmesine ve içten içe derin bir korku yaşamasına neden olur: "Genç adam elinin temas ettiği bu soğuk vücuttan, gözlerini kendisine çeken bu ölü gözlerinden ürktü. Şiddetle geriye çekildi, deli gibi dışarıya firar etti" (Uşaklıgil 2020, 73).

Şiddete Meyilli İkbâl'i kaybetmesi, Mazlume'ye tecavüz etmiş olması ve annesi tarafından reddedilmesi İhsan'ın derin bunalımlar yaşamasına neden olur. Kendini sorgulamaya başlayan İhsan, kendini suçlasa da kendini aklamaya çalışır. Birlikte olduğu kadınları suçlamaya başlayan İhsan öfkeye kapılır ve Mazlume'ye şiddet uygular: "İhsan Bey genç kızı tokatlamıştı. Bir süre aralarında kin ve düşmanlık dolu uzun bir bakışma oldu. İhsan Bey yapmış olduğu delice hareketin ardından titremeye başlamıştı" (Uşaklıgil 2020, 98).

Alkolik İkbâl'i yitirmiş olduğundan ve annesi tarafından reddedildiğinden İhsan Bey öfkesi ve üzüntüsüyle aşırı miktarda alkol tüketerek baş etmeye çalışır. Teselliyi alkolde arar. Ancak alkol sorunlarına çözüm olmaz. Alkolün miktarını her geçen gün artırır. Ancak sorunlarının hiçbir çözülmez. Sorunlarını ve dertlerini çözmek yerinde alkol alarak onlardan kaçmayı tercih eder.

Temalar

Etik

Çürüme Halit Ziya Uşaklıgil'in *Sefile* adlı romanında Mazlume adlı başkarakter annesini ve babasını küçük yaşta yitirdiği için sokağa düşer. Annesini ve babasını yitirdikten sonra sokağa düşen Mazlume'den herkes kendince faydalanmaya çalışır. Anlatıda sadece Mazlume adlı genç kızın bireysel trajedisi anlatılıyormuş gibi görünse de Mazlume'yi içine düştüğü duruma düşüren toplumdur. İnsani değerlerden yoksun olan toplum zayıf ve muhtaç durumda olanı ezmektedir. Hayatına giren kişiler tarafından düşüncesizce kullanılır. Mihriban onu başta evin hizmetçisi, daha sonra da hayat kadını yapmayı düşünür. Mihriban amacına ulaşır. Benimsediği yaşam tarzı ve yaptıklarından dolayı anlatıda bedel ödemeyen tek karakter Mihriban olur. Kendini sorgulayan, eleştiren ve içten içe vicdan azabı duyan karakterleri trajik bir son bekler.

Duygusal Bağ

Şehvet Halit Ziya'nın kaleme almış olduğu ilk roman *Sefile*'nin en baskın temalarından biri şehvettir. Mihriban'ın evine yerleştikten sonra İkbâl'le tanışan Mazlume yavaş yavaş cinselliği keşfetmeye başlar. İkbâl'in İhsan'la görüştüğünü görür. Onun kitaplığındaki Ahmet Mithat'ın yazarı olduğu *Henüz On Yedi Yaşında* adlı kitabı okur. Daha sonra İkbâl'den ilk eşini nasıl aldattığını dinler. İkbâl'in gençliğindeki cinsel açlığına dair detayları öğrenir. Mazlume rüyalarında İhsan'ı görür. Onu evde gördüğünde heyecanlanır. Mihriban da eşi öldükten sonra birçok erkekle birlikte olmuş, daha sonra da hayat kadını olarak gelir sağlamaya başlamıştır. İkbâl'in hastalanmasının ardından İhsan Mazlume'ye karşı ilgi duymaya başlar. En sonunda ona tecavüz eder. Mazlume, kendisine tecavüz etmiş olan İhsan'la birlikte olur. İhsan'la birlikte olmaktan mutsuz olunca Mihriban aracılığıyla genel evde çalışmaya başlar. Birlikte olduğu her erkek onu hayattan daha da uzaklaştırır. Sürekli olarak intihar etmeyi düşünür.

Sadakatsizlik Anlatının en baskın karakterleri olan Mihriban, İkbâl ve İhsan birlikte oldukları insanların güvenlerini ve inançlarını suiistimal etmişlerdir. Mihriban merhum eşinin hatırasına vefasızlık edip onun servetini başka erkeklerle birlikte olarak harcar. Serveti tükendiğinde de para karşılığında erkeklerle birlikte olur. İkbâl de benzer bir şekilde sevmediği bir adamla evlendirilir. Kendisine kötülük eden annesi ve kocasından intikam almak için başka erkeklerle birlikte olur. Onun eşi de hayata gözlerini yumar. Ondaki kalan servet tüketildiğinde İkbâl hayat kadını olarak çalışmaya başlar. İhsan İkbâl'e aşkını ilan eder. Onunla birlikte olmak ve evlenmek istediğini söyler. Ancak İkbâl hasta yatağına düştüğünde bütün ilgisi Mazlume'ye kayar. İkbâl'in hastalığının şiddetlendiği bir dönemde Mazlume'ye tecavüz eder. Bu olaya tanık olan İkbâl üzüntüden yaşamını yitirir. Ardından Mazlume de İhsan'ın evinden ayrılıp hayat kadınlığı yapmaya başlar.

Adalet

İntikam Genç bir kızken aşk ve evlilik üzerine romantik hayaller kurmuş olan İkbâl, annesinin merhum babasına nasıl vefasızlık ettiğini görünce hayal kırıklığına uğramıştır. Birine âşık olmak ve gerçek şehvetin tadına varmak isteyen İkbâl Ali Efendi adında kendinden yaşça büyük biriyle

annesinin zorlaması üzerine evlenmiştir. İkbâl Ali Efendi'ye sürekli kötü davranmış ve hem annesinden hem de kocasından intikam almak için başka erkekler sürekli birlikte olmuştur. Kocasının ölüm döşeğinde olduğu gece bile bir erkekle cinsel ilişki yaşamıştır. Daha sonra Mazlume de başına gelen felaketlerin en büyük sorumlusu olarak gördüğü İhsan'dan intikam alır. Mazlume İhsan'ı boğazını ısırp parçalayarak öldürür.

Cemiyet

Ataerkillik Anlatının başkarakterleri birer kadındır. Bir mensubu oldukları ataerkil toplumda ikinci plandadırlar. Neredeyse hiçbir hakları yoktur ve oldukça dezavantajlı konumdadırlar. Yanında erkek olmayan ve başıboş gezen kadınlara toplum içinde hoş gözle bakılmaz. Özellikle bir hayat kadını olduktan sonra Mazlume'yi kimse ciddiye almaz ve ona yapılan her kötülük mubah görülür. Erkeklerin dünyasında Mazlume'nin isteklerinin, arzularının ve beklentilerinin hiçbir önemi yoktur. Hayatına giren her erkek tarafından aldatılır ve kullanılır. Sadece kadın olmasından kaynaklı çok ciddi sorunlar yaşar. Erkekler tarafından baskı ve şiddet görür. Onların para karşılığında satın aldığı kısa süreli bir eğlence/zevk aracından başka bir şey değildir.

Kaynakça

Ağca, İmran. *Halit Ziya Uşaklıgil'in Romanlarında Yapı Tema*. Doktora Tezi, Yeni Türk Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2008.

Uşaklıgil, Halit Ziya. *Sefile*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2020.